

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.4.7>**О. О. Дума**здобувач кафедри адміністративного, кримінального права і процесу
Міжнародного університету бізнесу і права

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ ІНСТИТУЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ВИЯВЛЕННЯ, РОЗШУКУ ТА УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ В УКРАЇНІ

Метою статті є здійснення характеристики нормативно-правового регулювання інформаційної взаємодії суб'єктів інституційного механізму здійснення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами в сучасних умовах в Україні. Дослідження визначеної мети статті здійснено за допомогою використання діалектичних методів наукового пізнання, застосування методів аналізу та синтезу, логічних умовиводів, системно-структурного методу та методу прогнозування. Визначено, що діяльність суб'єктів із запобігання обігу активів, здобутих протиправним шляхом, вимагає не лише пошуку таких об'єктів, але і накладення на них арешту, у разі обґрунтованості є логічним процесом, що завершує взаємодію учасників провадження. Зроблено висновок, що станом на 1 жовтня 2023 року в Україні налагоджений інформаційний доступ АРМА до понад 40 загальнонаціональних державних реєстрів. Інформаційна складова адміністративної діяльності АРМА має пріоритет у порівнянні з роз'яснювальною складовою. Обґрунтовано, що ефективне роз'яснення з приводу подання звітної документації АРМА може вплинути на сприйняття громадськістю та іншими владними органами, що може мати важливе значення для публічної легітимності та підтримки. Аргументовано, що на виконання вимог п. 8 ч. 1 ст. 9, ч. 5 ст. 12, п. 3 ч. 1 ст. 15 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» в межах щорічної звітної документації має відображатися не лише узагальнені статистичні відомості, а і надавати методичні, роз'яснювальні рекомендації правоохоронним органам із здійсненням державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Ключові слова: інформаційна взаємодія, правовий режим, майно, публічне майно, суб'єктний склад, управління активами, умови.

Постановка проблеми. Здійснення процесу виявлення активів вимагає налагодження ефективних взаємозв'язків та взаємодії органів публічної адміністрації галузевої та міжгалузевої компетенції з приводу з об'єктом, що має забезпечити реалізацію функціональних завдань, які стоять у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Стан наукової розробки проблеми. Дослідження проблем реалізації інституційного механізму впровадження державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами здійснювалось у наукових розробках таких вчених, як:

О. Ю. Бусол, А. М. Давидюк, А. О. Кладченко, Р. І. Крамар, М. І. Хавронюк, О. І. Пархоменко-Куцевіл та інших, але при цьому питання реалізації принципів інформаційної взаємодії суб'єктів.

Метою статті є здійснення характеристики нормативно-правового регулювання інформаційної взаємодії суб'єктів інституційного механізму здійснення державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами в сучасних умовах в Україні.

Виклад основного матеріалу. Здійснення адміністративної та адміністративно-процедурної діяльності АРМА

налагодження інформаційної взаємодії з іншими учасниками суспільних відносин у частині забезпечення доступу до відповідних інформаційних реєстрів та баз даних.

Як зазначає Ю.О. Легеза в Україні, починаючи з 2003 року відбувається розбудова система не лише поширення публічної інформації, але і створюються умови для забезпечення умов інформаційної взаємодії, що відноситься до системи стратегічних задач України [1, с. 7–8]. Зокрема, як стратегія побудови інформаційного суспільства визначено відповідно до змісту Постанови Кабінету Міністрів України від 16.01.2008 р. №14, де встановлено прерогатива побудови публічно-управлінських відносин на засадах забезпечення розвитку та захисту національної системи публічних інформаційних сервісів [2].

Станом на 1 січня 2024 року в Україні налагоджений інформаційний доступ АРМА до понад 40 загальнонаціональних державних реєстрів. Зокрема, налагодженою є інформаційна взаємодія між: АРМА та Міністерством юстиції України відповідно до наказу Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 29.06.2022 № 2703/5/140 «Про затвердження Порядку надання АРМА інформації на запити Міністерства юстиції України при реалізації державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції» [3; 4]; між ДПС та АРМА, що регулюється відповідно до наказу Голови Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 24.02.2023 № 31/105 «Про деякі питання інформаційної взаємодії АРМА та ДПС» [5]; між Бюро економічної безпеки України та АРМА, що регулюється спільним наказом Голови Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Бюро економічної безпеки України від 22.02.2022 № 54/50 «Про затвердження Порядку взаємодії АРМА і Бюро економічної безпеки України щодо виявлення та розшуку активів», де встановлено

врегулювання питань щодо: виконання АРМА звернень БЕБ щодо виявлення та розшуку активів (коштів, майна, майнових та інших прав), на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні; виконання БЕБ запитів АРМА щодо надання інформації, необхідної для складання АРМА відповіді на запит відповідного органу іноземної держави; розгляду БЕБ інформації АРМА щодо ознак кримінальних правопорушень, виявлених ним під час виконання визначених законом функцій та повноважень АРМА, інших питань, пов'язаних з виконанням повноважень АРМА [6] та ін.

Відповідно до змісту чинного законодавства України у разі відсутності інформації у базах даних, доступних АРМА, а також з врахуванням відсутності інформації у доступних для АРМА загальнонаціональних державних реєстрах, Національне агентство має вжити заходів із формування запитів до розпорядників інформації, що вимагає реагування на них впродовж трьох робочих днів від дня його надходження [7].

У разі відсутності затребуваної у запиті АРМА інформації та роз'яснень у адресанта, то згідно із чинним законодавством України сформована вимога негайного повідомлення про це Національне агентство. Також адресат інформаційного запиту має право обґрунтувати необхідність подовження терміну підготовки запитуваних відомостей, але не більш ніж на два дні.

Виходячи із змісту аналізованої інформації, що подається АРМА про узагальнення відомостей про кількість отриманих інформаційних запитів, що опрацьовані Національним агентством, то впродовж останніх п'яти років було надано відповідь на понад як п'ятнадцять тисяч звернень, сформованих в межах реалізації повноважень, в тому числі і від іноземних органів публічної влади.

Відповідно до звіту голови Національного агентства до АРМА у 2022 році було надіслано звернень: від Національної поліції – 2268, від органів прокуратури – 736, від БЕБ – 453, від СБУ – 440, від ДБР – 424, від органів іноземної юрисдикції – 41, від НАБУ – 39 [8, с. 4]. При цьому спо-

стерігається очевидна динаміка зростання надходжень звернень правоохоронних органів: якщо у 2017 році загальна кількість таких звернень складала – 69, тоді як у 2022 році – понад 7000 [8, с. 5].

З метою здійснення розшуку активів підсанкційних осіб АРМА веде активну співпрацю із Міністерством юстиції України. Так, виходячи із інформації, що надійшла внаслідок опрацювання запитів від Міністерства юстиції України, поданих у 2022 році загальна вартість необгрунтованих активів підсанкційних осіб склала 51,7 млн грн, понад 470 тис. дол США, понад 16 тис. євро, з яких 1403,98 млн грн склали частки у статутних капіталах, 82800 грн – вартість цінних паперів, 107 одиниць житлової нерухомості, 28 одиниць нежитлової нерухомості, 94 земельні ділянки, 76 одиниць автомобільного транспорту, 16 одиниць майнових прав інтелектуальної власності, 3 одиниці морського та річкового транспорту, 2 одиниці сільськогосподарської продукції, одна одиниця авіаційного/повітряного транспорту, одна одиниця нематеріальних активів.

АРМА здійснює розшук активів відбувається у тісній взаємодії: із ДБР в Порядку взаємодії АРМА і Державного бюро розслідувань щодо виявлення та розшуку активів, затвердженого спільним наказом АРМА та Державного бюро розслідувань від 26.04.2021 № 151/262 [9]; із Міністерством юстиції України у порядку, затвердженого Наказу Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Міністерства юстиції України від 29.01.2020 № 58/299/5 [10]; із Національною поліцією у порядку, затвердженого наказом Національного агентства від 13.07.2018 № 140/608» [11]; із офісом Генерального прокурора України в порядку, затвердженого спільним Наказом Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національного антикорупційного бюро України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Мініс-

терства фінансів України від 20.10.2017 № 115/197-о/297/586/869/857 [12].

АРМА веде активну міжнародну взаємодію з органами влади зарубіжних країн, що набуває особливо важливого значення внаслідок російської військової агресії. Міжнародна взаємодія АРМА є важливим елементом його роботи, особливо в контексті російської військової агресії. Такі взаємовідносини дозволяють забезпечити ефективне співробітництво та обмін досвідом з іншими країнами у сфері виявлення, розшуку та управління активами, що отримані в результаті корупційних та інших злочинів. Основні аспекти міжнародної взаємодії АРМА можуть включати: інформаційний обмін щодо виявлення та розшуку активів, участь у спільних дослідженнях та аналітичних роботах; правова співпраця шляхом укладення та виконання міжнародних угод, спрямованих на боротьбу з корупцією та злочинами, що призводять до набуття неправомірних активів; організаційно-технічна співпраця щодо обміну досвідом та методиками виявлення та управління активами, використання спільних інструментів та технологій; навчання та розвиток кадрів шляхом участі в міжнародних тренінгах, семінарах, конференціях для обміну кращими практиками та підвищення кваліфікації фахівців; сприяння створенню спільних ініціатив та механізмів взаємодії між АРМА та органами влади зарубіжних країн.

Висновок. Таким чином, станом на 1 жовтня 2023 року в Україні налагоджений інформаційний доступ АРМА до понад 40 загальнонаціональних державних реєстрів. Інформаційна складова адміністративної діяльності АРМА має пріоритет у порівнянні з роз'яснювальною складовою. Отже, ефективне роз'яснення з приводу подання звітної документації АРМА може вплинути на сприйняття громадськістю та іншими владними органами, що може мати важливе значення для публічної легітимності та підтримки. Виконання вимог п. 8 ч. 1 ст. 9, ч. 5 ст. 12, п. 3 ч. 1 ст. 15 Закону України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» в межах щорічної звітної документації має

відображатися не лише узагальнені статистичні відомості, а і надавати методичні, роз'яснювальні рекомендації правоохоронним органам із здійсненням державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Список використаної літератури:

1. Легеза Ю.О. Адміністративно-правове забезпечення безпеки ведення публічних інформаційних сервісів як складова національної безпеки України. *Man and society in the dimensions of socio-cultural transformation : Scientific monograph.* Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022. 301 p. P. 6-21. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-208-1-1>
2. Програма діяльності Кабінету Міністрів України «Український прорив: для людей, а не політиків»: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2008 р. № 14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n14-08/prin>
3. Про внесення змін до Порядку надання АРМА інформації на запити Міністерства юстиції України при реалізації державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції : наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 18.10.2023 № 3686/5/234. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1837-23#Text>
4. Про затвердження Порядку надання АРМА інформації на запити Міністерства юстиції України при реалізації державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції: наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 29.06.2022 № 2703/5/140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0710-22#n15>
5. Про деякі питання інформаційної взаємодії АРМА та ДПС: наказ Голови Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 24.02.2023 № 31/105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0602-23#Text>
6. Про затвердження Порядку взаємодії АРМА і Бюро економічної безпеки України щодо виявлення та розшуку активів: спільний наказ Голови Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Бюро економічної безпеки України від 22.02.2022 № 54/50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0507-22#Text>
7. Про затвердження Порядку надання АРМА інформації на запити Міністерства юстиції України при реалізації державної політики у сфері стягнення в дохід держави активів осіб, щодо яких застосовано санкції: наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 29.06.2022 № 2703/5/140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0710-22#n15>
8. Публічний звіт т.в.о. голови Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів Д. Жоравовича про підсумки діяльності у 2022 році. Виявлення та розшук. К., 2023. 32 с. URL: <https://arma.gov.ua/files/genera/2023/03/02/20230302100207-27.pdf>
9. Про затвердження Порядку взаємодії АРМА і Державного бюро розслідувань щодо виявлення та розшуку активів: спільний наказ АРМА та Державного бюро розслідувань від 26.04.2021 № 151/262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0642-21#Text>
10. Про затвердження Порядку взаємодії Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, та Міністерства юстиції України при виконанні судових рішень про конфіскацію, спеціальну конфіскацію, стягнення активів в дохід держави в кримінальному провадженні: Наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Міністерства юстиції України від 29.01.2020 № 58/299/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0116-20#Text>
11. Про затвердження Порядку взаємодії Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів і Національної поліції України під час здійснення заходів

з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні: наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 13.07.2018 № 140/608. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0895-18#Text>

12. Про затвердження Порядку взаємодії при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури та виконанні запитів іноземних дер-

жав щодо виявлення та розшуку активів: Наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національного антикорупційного бюро України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства фінансів України від 20.10.2017 №115/197-о/297/586/869/857. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0895-18#Text>

Duma O. Legal regulation of informational interaction of subjects of the institutional mechanism for implementation of state policy in the sphere of detecting, searching and management of assets in current conditions in Ukraine

The purpose of the article is to characterize the normative and legal regulation of information interaction of the subjects of the institutional mechanism of the implementation of state policy in the field of detection, search and management of assets in modern conditions in Ukraine. The study of the defined purpose of the article was carried out using dialectical methods of scientific knowledge, the use of methods of analysis and synthesis, logical inferences, the system-structural method and the method of forecasting. It was determined that the activity of subjects to prevent the circulation of assets obtained illegally requires not only the search for such objects, but also the imposition of an arrest on them, in the case of justification, is a logical process that completes the interaction of the participants in the proceedings. It was concluded that as of October 1, 2023, ARMA information access to more than 40 nationwide state registers has been established in Ukraine. The informational component of ARMA's administrative activity has priority over the explanatory component. It is substantiated that effective clarification of the submission of ARMA reporting documentation can influence the perception of the public and other authorities, which can be important for public legitimacy and support. It is argued that in order to fulfill the requirements of Clause 8 Part 1 of Art. 9, Part 5 of Art. 12, item 3, part 1, art. 15 of the Law of Ukraine «On the National Agency of Ukraine for Identification, Search and Management of Assets Obtained from Corruption and Other Crimes» annual reporting documentation should display not only generalized statistical information, but also provide methodical and explanatory recommendations to law enforcement agencies with implementation state policy in the field of detection, search and asset management.

Key words: *information interaction, legal regime, property, public property, subject composition, asset management, conditions.*